

Innst. S. nr. 277

(2000-2001)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Jan Petersen, Jan Tore Sanner og Bent Høie om handlingsplan for bekjempelse av miljøgiften PCB

Dokument nr. 8:38 (2000-2001)

Til Stortinget

Bakgrunn

Følgende forslag fremmes i dokumentet:

"Stortinget ber Regjeringen om å utarbeide en handlingsplan for å bekjempe miljøgiften PCB senest i forbindelse med budsjettet for 2002. Følgende tiltak vektlegges:

- Forskning og kartlegging.
- Miljøovervåkning generelt, men særlig i arktiske strøk.
- Internasjonalt samarbeid.
- Oppryddingstiltak."

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Aud Blattmann, Gunn Karin Gjøl, Bent Hegna, Anders Hornslien, lederen Tore Nordtun og Torny Pedersen, fra Kristelig Folkeparti, Hilde Frafjord Johnson og Bror Yngve Rahm, fra Høyre, Bent Høie og Jan Tore Sanner, fra Fremskrittspartiet, Øyvind Korsberg og Øyvind Vaksdal, fra Senterpartiet, Mag-

nar Lussand, fra Sosialistisk Venstreparti, Hallgeir H. Langeland, og fra Venstre, Gunnar Kvassheim, viser til de respektive partienes merknader i forbindelse med behandlingen av St.meld. nr. 24 (2000-2001) om Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Stortinget ber Regjeringen om å utarbeide en handlingsplan for å bekjempe miljøgiften PCB senest i forbindelse med budsjettet for 2002. Følgende tiltak vektlegges:

- Forskning og kartlegging.
- Miljøovervåkning generelt, men særlig i arktiske strøk.
- Internasjonalt samarbeid.
- Oppryddingstiltak.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 30. mai 2001

Tore Nordtun
leder

Torny Pedersen
ordfører

Aud Blattmann
sekretær

Vedlegg

Brev fra Miljøverndepartementet v/statsråden til energi- og miljøkomiteen, datert 30. mars 2001

Vedrørende Dok. nr. 8:38 om bekjempelse av miljøgiften PCB

Jeg viser til brev av 7. mars d.å. hvor Energi- og miljøkomiteen oversender forslag fra stortingsrepresentantene Jan Petersen, Jan Tore Sanner og Bent Høie om at regjeringen bør utarbeide en handlingsplan for å bekjempe miljøgiften PCB senest i forbindelse med budsjettet for 2002. Forslaget er oversendt Miljøverndepartementet for utredning og uttalelse.

Jeg deler forslagsstillernes vurdering av at PCB er en svært alvorlig miljøgift som det er særdeles viktig å få tatt forsvarlig hånd om. Som det bl.a. går frem av det oversendte forslaget, har all ny bruk av PCB i Norge vært forbudt siden 1980 med unntak av mindre mengder PCB til forskningsformål. PCB står også på listen over de aller høyest prioriterte kjemikalier og det er et nasjonalt resultatmål at nye utslipp av PCB skal stanses eller reduseres vesentlig innen 2005, jf St.meld. nr.24 (2000-2001) *Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand*.

PCB og andre helse- og miljøfarlige kjemikalier transporteres over lange avstander med hav- og luftstrømmene. På den nordlige halvkule går hav- og luftstrømmene stort sett nordover, slik at Norge og nordområdene for øvrig tilføres PCB og andre miljøgifter fra land lenger sør. Jeg er derfor helt enig i at det er svært viktig å få til bindende internasjonalt regelverk for å få redusert og etter hvert stanset utslippene av PCB på globalt nivå. Norge har så langt vært en pådriver i dette arbeidet. Ikke minst var Norge aktive i forbindelse med forhandlingene om FN-avtalen om organiske miljøgifter som ble ferdigforhandlet like før jul i fjor, og som bl.a. omfatter PCB. Dette vil derfor være et prioritert område i det internasjonale miljøsam arbeidet, jf St.meld. nr. 33 (1999-2000) Tilleggsmelding til St.meld. nr. 8 (1999-2000) *Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand*.

I sitt forslag viser representantene Petersen, Sanner og Høie til et oppslag i Aftenposten 4. desember 2000 hvor det gikk frem at Miljøverndepartementet og Utenriksdepartementet hadde stoppet bevilgningene til et forskningsprosjekt om PCB i Arktis. Dette oppslaget er misvisende da det omtalte forskningsprosjektet hele tiden var ment å være tidsbegrenset, og hvor formålet var å lage et grunnlag for et overvåkingsprogram for miljøgifter i de nordlige havområder. Dette overvåkingsprogrammet er nå under forberedelse. Resultatene av slik overvåking vil være viktig kunnskap for den forskning omkring dette tema som det legges opp til å videreføre gjennom Norges Forskningsråd.

Produkter som skriver seg fra tiden før forbudet mot ny bruk trådte i kraft og som inneholder PCB vil være spesialavfall når de kasseres. Dette avfallet skal kun leveres til mottaks- eller behandlingsanlegg som har tillatelse fra Statens forurensningstilsyn til å motta

denne type avfall. For ytterligere å sikre at PCB ikke kommer på avveie, har Miljøverndepartementet også satt krav om at enkelte PCB-holdige produkter skal tas ut av bruk. PCB-holdige transformatorer og kraftkondensatorer har vært forbudt å bruke etter 31. desember 1994, det er satt forbud mot bruk av PCB-holdige kondensatorer i lysrørarmatur fra 1. januar 2005 og PCB-holdige strømgjennomføringer (brukes til å føre strøm ut og inn av transformatorer og veggmaterialer på kraftstasjoner o.l.) er forbudt å bruke fra 1. januar 2010.

Norge er etter min mening helt i fremste rekke i verden i arbeidet med å stanse utslippene av PCB til naturen, men jeg ser helt klart at det fortsatt er behov for betydelig innsats for å sikre at vi når målsettingen om full stans av nye utslipp innen 2005. Miljøverndepartementet har den senere tid mottatt informasjon som tyder på at en god del PCB-holdige produkter fortsatt ikke leveres til godkjente mottaks- eller behandlingsanlegg, men i stedet havner på kommunale avfallsanlegg eller dumpes på annen måte. Bl.a. gjelder dette PCB-holdige isolerglassruter. Det er grunn til å tro at også andre PCB-holdige produkter som f.eks. betong, fugemasse og enkelte elektriske og elektroniske produkter i dag havner på kommunale avfallsanlegg eller dumpes på annen måte.

Dette er en situasjon som jeg finner svært uheldig. Fra miljøvernmyndighetenes side har vi derfor i den senere tid tatt flere initiativ for å bedre situasjonen. Bl.a. har vi nå satt i gang et omfattende informasjons- og kontrollopplegg i forhold til kommuner, glassmestere og entreprenørbransjen for å sikre at PCB-holdige isolerglassruter samles inn og får en forsvarlig behandling når de ender som avfall. Det er også satt i gang arbeid med sikte på å få identifisert i hvilke typer bygg og i hvor stort omfang PCB er brukt i murpuss. Miljøverndepartementet vurderer også hvilke ytterligere tiltak og virkemidler som kan settes inn for å få en forsvarlig innsamling og håndtering av gjenværende PCB-holdige produkter. I denne sammenheng vil vi også se på mulighetene for i sterkere grad å involvere og ansvarliggjøre byggebransjen og kommunene. Dette vil også være i samsvar med prinsippet om at forurenser skal betale.

En særskilt problemstilling er PCB (og andre helse- og miljøfarlige kjemikalier) som allerede er tilført miljøet fra tidligere tiders industrivirksomhet, gruvedrift og deponier med spesialavfall, såkalt "gamle synder" i grunn og sedimenter i havner og fjorder. Dette er utslipp som allerede har skjedd og som derfor ikke omfattes av målet om å stanse nye utslipp av PCB innen 2005. Hittil er det kartlagt over 2 100 områder med grunnforurensninger og 120 områder med forurensede sedimenter. Til tross for omfattende kartlegging må det forventes at nye områder med forurenset

grunn og sedimenter vil bli avdekket også i årene som kommer. Etter min mening er vi nå godt i gang med å rydde opp i områdene med grunnforurensninger, bl.a. er arbeidet sluttført eller igangsatt ved alle de ca. 100 verst forurensede områdene.

Arbeidet med å rydde opp i forurensede sedimenter i fjordområdene våre er særlig krevende. Ikke minst gjelder dette områder med PCB-forurensning som flere steder har gjort det nødvendig å innføre kostholdsråd eller –restriksjoner mot å spise eller omsette fisk og skalldyr fanget i det aktuelle området. Beregninger som er gjennomført viser at kostnadene ved opprydding i våre havner og fjordområder vil kunne beløpe seg til mange milliarder kroner avhengig av ambisjonsnivået for oppryddingen. Det er derfor viktig at denne oppryddingen skjer på en mest mulig kostnadseffektiv måte. Dette byr på en rekke utfordringer både mht. miljøgiftenes helse- og miljøeffekter, tekniske løsninger for opprydding, rettslige vurderinger knyttet til hvem som er ansvarlig for å bekoste oppryddingen mm. Regjeringen har derfor i St.meld. nr. 24 (2000-2001) *Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand* varslet at den vil gi Stortinget en bred presentasjon av arbeidet med oppryddingen i forurensede sedimenter i 2001. Her vil det bl.a. bli presentert en strategi for det videre oppryddingsarbeidet av de foru-

rensede sedimentene, samt foreta en vurdering av aktuelle virkemidler og tiltak for å følge opp denne strategien. Ikke minst mener jeg at det er svært viktig å se dette arbeidet i sammenheng med kjemikaliepolitikken for øvrig, da opprydding i sedimentene vil kunne ha kortvarig effekt hvis vi ikke samtidig får stoppet eller sterkt begrenset tilførselen av nye miljøgifter.

Allerede i dag arbeider miljøvernmyndighetene aktivt med disse problembeskrivelsene. Bl.a. har jeg lagt stor vekt på at midler på statsbudsjettets kap. 1441 post 39 allerede i inneværende år brukes målrettet for å gi oss økt erfaring med ulike tekniske løsninger for opprydding og håndtering av forurensede masser, samt bedre våre kunnskaper om virkningene av miljøgiftene.

Selv om vi har en ambisiøs målsetting om å stanse nye utslipp av PCB og har satt inn omfattende tiltak og virkemidler, mener jeg det fortsatt er grunn til å gi dette arbeidet høy prioritet. Jeg vil derfor komme tilbake til Stortinget med aktuelle tiltak og virkemidler både for å sikre en forsvarlig behandling av PCB i eksisterende produkter og for opprydding i forurensede sedimenter. Dette vil jeg gjøre i forbindelse med budsjettet for 2002 og i neste stortingsmelding om Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand.